

ЮРИЙ НИКИТИН ПОТОМЪК НА ВИКИНГ

Превод от руски: Весела Градинарова, 1974

chitanka.info

*„Нима съм от жена роден и
съм познал майчина гръд?*

*Присъни ми се мъхната кожа,
на която бих могъл да си отдъхна.*

*Нима съм от жена роден и съм
ял от бащина ръка?*

*Присъни ми се, че ме
защищаваха бляскащи кучешки зъби.“*

Р.

Киплинг,

„Единствен
син“

Вестта за случилото се обиколи за няколко минути института и в лабораторията започнаха да се трупат потресените сътрудници.

Юрий Захаров седеше на перваза и гледаше към двора. Суровото му скулесто лице изглеждаше непроницаемо, в мощната фигура не се чувствуваше никакво напрежение. В този миг повече от всичко той напомняше на легендарен витяз, откраднал няколко минути за отдих между схватките.

Именно това сравнение хрумна на Говорков, ръководителя на групата, когато се втурна в лабораторията и видя виновника за смута.

— Истина ли е? — гракна той от прага.

Захаров стана почитателно от перваза и спокойно погледна червендалестото месесто лице на Говорков.

— Истина. Ние стигнахме до задънена улица. Опитите с кучетата не дадоха нищо, време е да го признаем.

— И ти посмя?

— Да наруша буквата на инструкцията? Да, посмях. Посмях да продължа опитите.

— Хлапак. На храбрец ли се правиш?

Зад обемистата фигура на Говорков се мяркаха лицата на сътрудниците от лабораторията. Скоро в коридора те се наблъскаха

като сардели в консервена кутия.

Чувствайки нуждата да се защити, Захаров заговори, обърнат към застрашително червеното лице с разплескан нос и силна челюст (на младини Говорков беше добър боксьор), но младежът апелираше едновременно и към мълчаливото болшинство.

— Леонид Леонидович, това не е поза! Нашето откритие може да повтори съдбата на някои други изобретения: научният съвет ще ни изръкопляска за изящната теория, ще излезне брошурка и с това всичко ще се свърши. Само защото сме се вкопчили за буквата и не искаме да спасим собствения си препарат!

Говорков тежко се наклони напред, направи няколко тромави крачки и се отпусна в креслото.

— И ти си инжектира антигенид — каза мрачно той. — Непроверен, още неодобрен официално препарат...

— Но ние го изпробвахме върху тридесет кучета! Всички те са живи и здрави.

— А тринадесетият ден? Защо престават да ни познават?

Захаров сви едрите си рамене.

— Това е просто... Гените продължават да се делят, кучетата си спомнят все по-голям брой от предишните си господари, тоест господарите на своите предци...

— Можеш да не обясняваш — прекъсна го нетърпеливо Говорков.

— Бъркат ни с предишните. Ние им се струваме чужди.

— Това все още трябва да се докаже.

— Как? Те не могат да споделят впечатленията си. Всичките им реакции са нормални. Това не е случай, в който данните могат да се съберат от енцефалограмата, температурата и реакцията към дразнителите.

На прага Говорков се обърна и огледа всички с неодобрителен поглед.

— Наблюдавайте го. А аз ще ида да положа главата си на директорския ешафод. — И излезе, като плътно затвори вратата зад себе си.

Захаров пое дъх и отново се покачи на перваза. Там, в институтската градина, бяха започнали да цъфтят прасковите, зеленееше първата трева, пърхаха пеперуди.

Сътрудниците, като посърнали сенки, нечуто се раздвижиха, запъплиха из цялото просторно помещение, като бавно се приближаваха до перваза, на който седеше той. Приличаха му на персонаж от изтъркана стара черно-бяла лента.

От групата се отдели Таня, тъничка девойка с бухнати пепеляви коси и вечно печални очи. Тя се доближи съвсем близко и изгледа от долу на горе упоритата брадичка на каубоя и воина.

— Истина ли е, Юра? И какво ще правиш сега?

Тя изглеждаше тъй безпомощна, че ти се искаше да я погалиш по гърба, като котка.

— Какво ще правя? — повтори Захаров. — Засега включи магнитофона и аз ще задърдоря като весела сврака.

— О, ей сега — каза зарадвано тя.

Съвсем безинициативна, другите я ценяха за точното и добросъвестно изпълнение на най-скупните и често направо неприятни работи.

Алексей Рапопорт, бледен и изтънчен теоретик, донесе портативен магнитофон и, пухтейки, го тръшна на масата.

— Юра, ти рискуваш много...

— Имах си причини — твърдо отговори Захаров.

Рапопорт боязливо проследи с поглед суровото лице със смръщени вежди и силните ръце с тежки юмруци.

— Баща ти?

— Да. И дядо. Искам да узная защо е станало така и ще узная.

— Да, разбира се — прошепна Рапопорт. Той прокара пръсти по микрофона и натисна клавиша с надпис „запис“.

Рязко очертаното лице на Захаров изведнъж се напрегна, окаменя. В мозъка му нахлуха възпоминания, дръзката кавалерийска атака срещу укрепленията на Врангел, безпримерният набег срещу белите поляци и на запенените коне, стремителният натиск на редицата люде с червени звезди на будьоновките... Да, някога баща му разказваше, че дядото и бабата на Лазаров през Гражданската война се намирали от противоположните страни на барикадите. После, след толкова години, за това трябваше да страда синът и дори внукът...

Той още половин час седя мълчалив със затворени очи и каменно лице. После, превъзмогвайки себе си, каза, без да отваря очи:

— Има нещо неясно... Започва войната с Ливония. Войските командува баща ми, великият цар на всички руси, Иван Четвърти, по прозвище Грозни...

Рапопорт грижливо прикри с длан микрофона и рече с бърз шепот:

— Видимо Иван, най-големият син на Иван Грозни, е имал връзки с някаква жена от престолюдието...

Захаров равнодушно кимна, докато Рапопорт усещаше, че от възмущение му омекват колената. Значи династията на древните князе и пълководци на юначната Русия не се е прекъснала!

— Те ми извадиха очите... — рече Захаров тихо, — когато аз бях Василий, синът на Дмитрий Донски.

Около него стояха, затаили дъх, вече десетки сътрудници.

Захаров неуверено се усмихна.

— Странно е да чувствуваш себе си в няколко лица... Току-що ми извадиха очите, а веднага си спомних как, бидейки Дмитрий Шемяк, извадих очите на вуйчо Василий, когото впоследствие нарекоха Тъмния... Очевидно тия клонове впоследствие са се сродили.

Той се свлече и слезе от перваза.

— Твърде дълго е — каза Захаров. — Вероятно не си струва труда да се съставя толкова подробно генеалогично дърво на рода ми. След месец във всяка аптека ще се продава антигенил, кой тогава ще се интересува от потомъка на Рюрик? Ще се намери и наследникът на Демокрит или на последния цар на Атлантида, та дори и на пришълците от Космоса, ако са съществували такива. Ние боравим с безсмъртието, разбирате ли? Наистина нашето безсмъртие се простира само в една посока. Но сега милионите мои предци — те са били любители на доброто похапване — жадуват за обилна трапеза.

На минаване той приятелски погали раменете на Таня и тя засия от щастие. На прага се обърна и каза отчетливо:

— Мислете над перспективите за прилагане на антигенида. Мислете всички!

И излезе с широки крачки.

След половин час, когато се върна от бюфета, в лабораторията вече седеше самият Говорков и чакаше.

Едва Захаров прекрачи прага и погледите им се срещнаха като остро наточени шпаги.

— Захаров — обърна се Говорков, наблягайки на думите, — оттук до края на този неволен експеримент ще преминете на специален режим. Ще живеете и ще спите тук, в лабораторията. Ще се храните също... Впрочем в това отношение можем да направим отстъпка: столовата на втория етаж можете да ползвате.

— Благодаря! — отвърна Захаров.

— Моля! — Тонът на Говорков беше сърдит. Той долови иронията. — Сега ще донеса БИАН, рН-метъра, енцефалографите и прочие. Бъди готов. Особено внимателно следи биохимичния и газовия състав на кръвта. Струва ми се, че съотношението на киселите и алкалните продукти рязко ще се измени и може да ти стане зле. Специалист по водородния показател у нас е Татяна, нека тя следи за концентрацията на йоните... Извинете, кого търсите?

Той се обърна към високия слаб мъж в старомоден костюм.

— Аз... хм... аз чух, че тук е станало разделяне на генетичната информация... Вие ли извършихте това?

Той безпогрешно се обърна към Захаров. Онзи кимна утвърдително.

— А не бихте ли ни подсказали къде скрихте вашата знаменита библиотека, когато бяхте Иван Грозни?

— Не знам — весело отвърна младежът. — Вероятно съм я скрил след женитбата си.

— А... а... хм... Тогава надзърнете поне съществувала ли е докирилицата — една писменост, знаете, още преди Кирил да е изобретил славянската азбука.

Най-сетне Говорков успя да дойде на себе си и застрашително се надигна от креслото. Те бяха почти еднакви на ръст, но помежду им имаше толкова общо, колкото между жирафа и танк.

— На мен — каза той с тон, който не предвещаваше нищо хубаво — на мен като представител на биологията ми е твърде приятно, че даже филолозите се научиха правилно да изговарят думите „генетична информация“.

Той се упъти бавно към побледнелия като смърт представител на словесността и оня като роб на персийски сатрап, без да се огледа дори, потърси пипнешком вратата.

Говорков шумно изсумтя след него и се обърна към Захаров, който още стоеше до вратата.

— Е?

— Леонид Леонидович — рече младият мъж, — аз естествено бих могъл до зашеметяване да разказвам за боевете и походите, за това, как като скит съм одрал кожата на врага си и от нея съм си направил рекламни колчани за стрели. Или как съм пил вина, достойни за колекция, от черепите на източните завоеватели. Но нали не това е най-главното...

— Не е най-главното ли? — повтори въпроса Говорков. Той посочи към креслата и двамата седнаха. — За теб, разбирам, най-главното е да разплетеш тая тягостна история с родителите ти. Извини ме, моля! Но дори и това не е най-главното. Личното си е лично. Но аз бих отдал и живота си за възможността да видя историята на човечеството със собствените си очи. Разбираш ли, със собствените си! Какво ще видя там? Да преминеш с човечеството цялата история, да бъдеш негов член от най-древните времена чак до наши дни!

Те се спогледаха и се разсмяха.

Следващите десет дни Захаров не се отдели от магнитофона и продиктува подробности за древнославянските обреди, употребявайки старинни словосъчетания на речта. Няколко ролки запълни със скитски митове и легенди. Потресените колеги със затаен дъх слушаха гърлената реч на половците, напевния език на иберите, странните наречия на най-древните семитски народи.

— Измъкнете неразшифровани клинописи — казваше засмяно Захаров. — Не бих могъл да преброя вече колко древни езика помня. Ще зарадвам лингвистите.

Той вече си припомни живота от преди сто хиляди години, но сведенията за още по-отдавнашните времена не представляваха особена ценност: тия епохи си приличаха една на друга като капки живак от един и същ термометър.

— Експериментът може да се смята за приключен — заяви Захаров на Говорков, който също не излизаше от лабораторията. — Макар че паметта на предците ми се пробуди примерно три милиона години назад, аз все още съм Хомо сапиенс. Виждам как питекантропите бродят наблизко, но това не са предци, а съседно разклонение на вида.

— Другото е по-интересно — замислено рече Говорков. — Защо природата е поставила преграда? Защо еволюцията не е позволила да

се предават знанията по наследство?

Захаров сви рамене.

— А това би било така чудесно... — мечтателно забеляза Таня.

— Време е да се комплектува група доброволци — заяви твърдо Захаров. — Трябва да разширим мащабите.

— Ще изчакаме до тринадесетия ден — предупреди Говорков.

— Да изчакаме — съгласи се Захаров. — Но си признавам честно: тая тринадесеторка мене не ме плаши, пък и мога да я обясня по халдейски, по шумерски, дорийски, самнитски...

— Вярвам ти — рече Говорков твърдо, — но все пак ще изчакаме.

На тринадесетия ден Захаров не побесня. Не полудя и на четиринадесетия. Запази ясен разум и скептична усмивка и на петнадесетия. А на шестнадесетия ден запита нетърпеливо:

— Кога?

Говорков седеше пред новия комплект апаратура. През време на експеримента червеното му месесто лице бе придобило бледозеленикав оттенък, бузите му се смъкнаха, под очите се образуваха тъмни кръгове.

— Какво „кога“? Да не мислиш, че ми е приятно да нощувам край тебе? Но да се бърза е рано и опасно. Работата е наистина грандиозна.

Захаров го погледна разпалено, хлътналите му очи сърдито искряха.

— Хм... Е, смятай, че си ме убедил...

Захаров скочи и загледа, без да разбира нищо, как масивното туловище на ръководителя на лабораторията се привдигна и той зашляпа към сейфа.

— Но какъв смисъл има? На мен всичко е проверено. Сега е ред за групата.

— Проверено върху тебе... Току тъй и — проверено! Ами ако имаш имунитет?

Той изтегли шприца, всмука няколко кубика прозрачна течност. Обърна се към младия човек и му намигна. Но това изглеждаше страхотно: сякаш вампир окуражава изплашената жертва.

— Ето го величието на мига! Новата ера.

Той изтри с памук бялата кожа и заби стоманената игла.

— Е-ех! Потеглихме!

Този ден и цялата следваща седмица Говорков се намираше на седмото небе от радост. Още първите минути получи приятен сюрприз: оказа се, че дядо му е бил полиглот и сега възбуденият му мозък си спомняше английски, испански, немски, китайски! Един от дедите му бил корабен инженер, друг разбойничествувал по пътищата, намериха се дори свещенослужители.

Сътрудниците ходеха на пръсти. Никой не се осмели да разтревожи шефа, да му обърне внимание върху странностите в поведението на Захаров. Измина още една седмица и веднъж Говорков сам спря поглед върху първия си помощник.

Захаров идваше към него от другия край на лабораторията. Стъпалата му бяха извърнати навътре, неимоверно дългите ръце почти достигаха коленете, долната челюст свирепе се издаваше, малките, хищни очички проблясваха.

— Кха... кха... — прохриптя нещо в гърлото на Захаров. — Назад!... Стой... Това е път без връщане...

Говорков ужасен скочи на крака и се отдръпна.

— Назад... — отново прохриптя с огромно напрежение Захаров. — Два милиона години... хора... сто милиона — зверове... няма да се овладее... Назад!

Побледнелият от вътрешна болка Говорков видя как той свлече покривката на пода и легна. Късовете от счупените съдове шумно захруптяха.

Дойде Таня. Дланите ѝ размазваха по бузите синия грим от клепащите и го смесваха с двете струйки сълзи.

— Какво е това, Леонид Леонидович? — изхлипа тя.

— Това е краят — отвърна тихо той. — Събуди се не само човешката памет, но и паметта на звяра. И този процес продължава. Инстинктите на далечните предци напълно ще загасят искрицата разум... Защото разум има нищожно малко. Значи не бива да се върви по този път... Както виждаш, Таня, отрицателните резултати също принасят полза.

Но шегата излезе твърде тягостна. Таня заплака още по-силно. Някъде истерично звъняха по телефона, в лабораторията се появиха непознати хора.

През този ден Захаров или това, което бе останало от неговата личност, се мятеше с рев из опустялото помещение, скърцаше злобно със зъби. Движеше се със скокове. Бояха се да не попаднат пред очите му. Постепенно се покри с козина.

Говорков извика Рапопорт.

— Виж, в този сейф се намира цялата документация. Чертежи, изчисления, записи на опитите, протоколите от изпитанията — с една дума, всичко, което ще е нужно за новите изследвания. Ти ще продължиш. Вземи ключа.

— Леонид Леонидович... — прошепна Рапопорт потресен. В очите му имаше сълзи.

— Запомни ли? Ела да те прегърна за сбогом.

Вече на прага той се обърна и видя покритото с кожа животно, което бавно се отпускате на четирите си крака.

А на улицата цареше пролет. Топлият вятър брулеше венчетата на прасковените цветове и щедро ги сипеше по изсъхналите тротоари. По разчертания асфалт подскачаха весели човечета, ухаеше на зеленина.

Тъжно е да си отидеш в такава пролет... Той вече знаеше защо еволюцията не бе позволила да се предават знанията по наследство. Да стане висше организиран можеше само оня вид, който е готов да получава нови знания дори с цената на живота.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 50,51/1974 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.